

HANDGESCHREVEN RECEPT EIND DIT JAAR VERBODEN

Exit receptblok

Elektronisch voorschrijven wordt de nieuwe norm, dat staat in de richtlijn die de KNMG en vijftien andere koepelorganisaties hebben gepubliceerd. Er is nog veel werk aan de winkel, want de polikliniek schrijft nog maar weinig elektronisch voor.

Een zwerige krul, een rij golfjes, een '0,4' en ten slotte een kort golfje met een haal. Apotheker Elien Peterse staat gebukt over het handgeschreven recept. 'Waarschijnlijk is het een recept voor tamsulosine', vermoedt de apotheker. 'Dat is het enige geneesmiddel dat in een dosering van 0,4 mg wordt gegeven en de voorschrijver is een uroloog. Maar het is wel een zoekplaatje.'

Het is niet het enige handgeschreven recept dat binnenkomt in apotheek Hoogland, een dorpsapotheek onder de rook van Amersfoort. Aan alle recepten uit het naburige Meander Medisch Centrum komt een pen te pas, volgens de apotheker, en elke dokter doet het op zijn eigen manier. Ze spreidt een reeks faxen, overzichten en formulieren uit op de balie, het zijn allemaal recepten. 'Het is erg foutgevoelig', zegt ze. 'Een van de specialisten schrijft bijvoorbeeld met een blauwe vulpen recepten uit, en die zijn na het faxen vrijwel onleesbaar. Daar moeten we altijd over bellen.'

De apotheker laat een ingevuld formulier zien voor cytostaticakuren. Met de hand is een kruisje gezet bij de gewenste matig ematogene kuur, het aantal tabletjes dexamethason is er met een pen bijgezet. 'Zo'n voorgedrukt overzicht is al veel duidelijker dan een handgeschreven recept',

vindt Peterse. 'Maar het blijft lastig de getallen en kruisjes te ontcijferen, en dat is toch een risico bij dergelijke medicatie. Zeker omdat een afdeling longoncologie van hetzelfde ziekenhuis soortgelijke formulieren gebruikt, maar ze op een andere manier invult.'

De stroom van handgeschreven recepten zal binnenkort opdrogen. De nieuwe richtlijn 'Elektronisch voorschrijven',

De vraag is of elektronisch voorschrijven altijd veiliger is

waar zestien koepelorganisaties hun handtekening onder hebben gezet, heeft als hoofdregel dat geneesmiddelen elektronisch moeten worden voorgeschreven. Er zijn wat uitzonderingen. Op de ok mag bijvoorbeeld het recept later in het systeem worden ingevoerd, en iemand die alleen reizigersvaccins voorschrijft, mag het op papier blijven doen (zie 'De richtlijn in het kort'). Vanaf 2014 moet iedereen

het elektronisch voorschrijven gaan implementeren; vanaf 1 januari 2015 is het verplicht en gaat de Inspectie voor de Gezondheidszorg erop handhaven.

De richtlijn in het kort

Elektronisch voorschrijven is verplicht, tenzij...:

- ...er geen systeem voor is op de locatie, zoals op de ok of tijdens visites. Nadien moet de medicatie alsnog elektronisch worden voorgescreven.
- ...de voorschrijver een beperkt palet aan geneesmiddelen voorschrijft, bijvoorbeeld alleen reizigersvacinaties.
- ...de voorschrijver zelden een geneesmiddel voorschrijft, denk aan bedrijfsartsen.
- ...er een onvoorziene situatie is. Verantwoording achteraf is dan wel nodig.

Volledige recepten

Of veiligheid en elektronisch voorschrijven hand in hand gaan, daar kun je nog een boom over opzetten. De Centrale Medicatie-incidenten Registratie van de Nederlandse vereniging van ziekenhuis-apothekers signaleert medicatiefouten met handgeschreven recepten, maar ook met elektronisch voorschrijven. Cardioloog Harry Crijns vindt dat er te veel wordt vertrouwd op de juistheid van de medicatielijst in de computer (zie 'EVS stelt onterecht gerust').

Volgens de inspectie staat echter buiten kijf dat elektronisch voorschrijven goed is

voor de medicatieveiligheid. Dat hebben de HARM-studie en de IPCI-studie wel laten zien: veel ziekenhuisopnames door medicatiefouten zijn vermijdbaar. Het HARM-wrestling-rapport naar aanleiding van deze studies beveelt het elektronisch voorschrijven aan. In combinatie met medicatiebewaking hoort elektronisch voorschrijven bij 'verantwoorde zorg' zoals die in de wet beschreven staat, vindt de inspectie.

'Medicatiebewaking doe ik zelf wel als apotheker', vindt Peterse. 'Maar elektronisch voorschrijven zou een enorme winst opleveren. Elektronisch voorgeschreven recepten zijn namelijk volledig doordat het systeem *dwingt* om alle gegevens in te vullen. Dat scheelt veel telefoontjes naar de arts.'

De apotheker somt op wat er vaak ontbreekt: de hoeveelheid tabletten, wijzigingen in de dosering, de sterkte, maar ook de gegevens van de patiënt. Een zwakke afdruk van een ponsplaatje, die vervolgens door de fax gaat, laat alleen wat vage streepjes van letters zien. Het gaat niet alleen om fouten in de recepten, maar ook om ontbreken van stop- en wijzigingsberichten. Peterse: 'De halfjaarlijkse bezoeken van patiënten

aan de specialist zijn vaak aanleiding voor een wijziging in de medicatie. De specialist zegt dan vaak 'Doe er maar een half tabletje af'. Maar dat wordt nergens vastgelegd.

'EVS STELT ONTERECHT GERUST'

'Het dwingende van het elektronisch voorschrijfsysteem maakt het juist zo gevaarlijk', vindt Harry Crijns, cardioloog in het UMC Maastricht, die nog op papier voorschrijft. 'Elektronisch voorschrijven is niet veiliger, zoals de inspectie zegt, het is juist levensgevaarlijk', vindt Crijns. 'Het systeem stelt onterecht gerust dat een patiënt bepaalde medicatie gebruikt. In de praktijk check ik het altijd in de spreekkamer, en het overzicht blijkt vaak niet te kloppen. Elektronisch voorschrijven geeft een gevoel van zekerheid dat je niet mag hebben.'

Het algemene ICT-leed is Crijns ook niet vreemd. 'Op cruciale momenten vallen ICT-systemen uit, ze zijn traag,

gebruikersonvriendelijk, razend ingewikkeld en dus bloeddrukverhogend.'

Print van elektronisch recept

Huisartsen schrijven al elektronisch voor via een directe koppeling met de apotheek. Wie denkt dat dit papierloos gaat, komt bedrogen uit. De receptregels verschijnen op het scherm van Peterse. De apotheker klikt op de receptregel en print het recept uit. 'Ik controleer zaken als de dosis, het gebruik, het aantal en de medicatiebewaking, maar mijn collega moet mij kunnen controleren. De software is niet in staat om deze dubbele controle vast te leggen, dus dat gebeurt nog op papier. Verder moeten de originele recepten met opiumwetgeneesmiddelen in de apotheek bewaard worden, en deze printjes gelden als bronrecept.'

Het lijkt erop dat de handgeschreven recepten ook in apotheek Hoogland binnenkort grotendeels verleden tijd worden, want het Meander Medisch Centrum is druk bezig om een elektronisch voorschrijfsysteem in te voeren, aldus een woordvoerder. De klinische patiënten krijgen sinds begin 2013 alle geneesmiddelen elektronisch voorgeschreven. Als de nieuwbouw gereed is in 2014, krijgen ook de poliklinische patiënten elektronische recepten.

Mooie initiatieven, maar zonder deugdelijke koppeling met de computers in de openbare apotheek wordt het niks met het elektronisch voorschrijven, schat Peterse in. Zonder koppeling moet alles toch nog worden overgetikt, maar ook met koppeling is het belangrijk dat de systemen goed met elkaar kunnen 'praten'. 'Om de dag één tablet' wordt in het systeem van apotheek Hoogland gecodeerd als '01t'. Maar een ander voorschrijfsysteem kan voor dezelfde code wel de tekst hebben: 'In de ochtend één tablet'. Peterse: 'Dat scheelt de helft van de dosering, dus dat zou een ernstige medicatiefout zijn.' ■

web

De landkaart met implementatie van elektronisch voorschrijven en de nieuwe richtlijn 'Elektronisch voorschrijven' van (onder meer) de KNMG vindt u bij dit artikel op medischcontact.nl.